12.11.2018
Mero Petri

Eduskunta / Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

Finanssiala ry on aiemmin lausunut lakiesityksestä sisäministeriölle 15.12.2017 (SMDno2016-1495).

Palosuojelurahastolakia muutettaessa tulee keskittyä tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan kehittämiseen

Finanssiala ry (FA) lausuu vain palosuojelurahastolakiin ehdotettavista muutoksista. Muutokset liittyvät palosuojelurahaston ohjaukseen ja valvontaan ja vaikuttavat siten rahaston rooliin paloturvallisuuden edistäjänä tulevaisuudessa.

Palosuojelurahaston varat muodostuvat palovakuutusten yhteydessä kerättävästä palosuojelumaksusta. Palosuojelurahastosta jaetaan vuosittain noin yksitoista miljoonaa euroa tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan kehittämiseen.

Palosuojelurahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka toiminta perustuu palosuojelurahastolakiin (306/2003) ja valtioneuvoston asetukseen palosuojelurahastosta (625/2003).

Palosuojelurahasto on sisäministeriön hoidossa ja valvonnassa. Rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii sisäministeriön asettama hallitus.

FA korostaa lausunnossaan paloturvallisuuden edistämistä ja haluaa kiinnitettävän huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Palosuojelurahasto edistää tulipalojen ehkäisyä ja pelastustoiminnan kehittämistä ilman sisäministeriön määräysvallan kasvattamista
- Vakuutuksenottajilta kerättävä palosuojelumaksu tulee käyttää tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan edistämiseen
- Palosuojelumaksun määräytymistä tietyillä kohteilla tulee selkeyttää

Itämerenkatu 11-13
00180 Helsinki
Finland

Puh: +358 20 793 4200
Fax: +358 20 793 4202
etunimi.sukunimi@finanssiala.fi

www.finanssiala.fi
Facebook.com/finanssiala
Twitter.com/finanssiala

FINANSSIALA

Palosuojelurahasto edistää tulipalojen ehkäisyä ja pelastustoiminnan kehittämistä ilman sisäministeriön määräysvallan kasvattamista

Palosuojelurahasto on voimassa olevan Palosuojelurahastolain mukaan sisäministeriön hoidossa ja valvonnassa. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitetään sisäministeriön ottavan palosuojelurahasto selkeästi vahvempaan määräysvaltaan kuin mitä nykylaissa on.

Lakimuutoksen yleisperusteluissa sisäministeriö käyttää hyväksi Valtiontalouden tarkastusviraston Tuloksellisuustarkastuskertomusta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on vuonna 2009 tekemänsä valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen ohjausta ja hallintoa koskeneen tarkastuksen perusteella todennut, että rahastotalouden ohjauksessa olisi parantamisen varaa. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan valtion talousarvion ulkopuolisille rahastoille tai niitä hoitaville organisaatioille olisi asetettava selkeät ja mitattavissa olevat tulostavoitteet ja että ohjaavan ministeriön olisi solmittava tulossopimus rahastojen tai niitä hoitavien organisaatioiden kanssa. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan rahaston ohjaamattomuus muodostaa riskin sikäli, että rahastossa olevat varat saattavat jäädä talousarviovaroja vähemmälle huomiolle eikä rahastojen varojen käyttöä valvota välttämättä tuloksellisuuden kannalta yhtä tehokkaasti kuin talousarviovaroja. (Tuloksellisuustarkastuskertomus 184/2009, s. 81, 83-84).

Kyseinen tuloksellisuustarkastuskertomus on tehty lähes kymmenen vuotta sitten eikä se nimenomaisesti koskenut Palosuojelurahastoa, vaan yleisesti valtion talousarvion ulkopuolisia rahastoja.

Palosuojelurahasto on toiminut vuodesta 1942 lähtien. Rahastosta on sen toimintaa määräävän palosuojelurahastolain mukaisesti jaettu varoja nimenomaan tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämiseksi. Rahaston hallitus ja tutkimus- ja kehityshankkeita arvioiva asiantuntijaraati on koostunut pääosin paloturvallisuusalan ammattilaisista ja hallituksessa ja raadissa on ollut myös runsaasti sisäministeriön edustusta. Rahaston päätöksissä on täten ollut mukana Tuloksellisuuskertomuksessa toivottua ohjausta.

Sisäministeriön määräysvallan lisääminen ei itsessään lisäisi varojen käytön tuloksellisuutta, mikäli tuloksellisuudella tarkoitetaan avustuseurojen vaikuttavuutta tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämiseksi. Tähän tarvitaan lähellä kenttää toimivien tahojen näkemystä. Näitä tahoja on koottu rahaston asiantuntijaraatiin ja hallitukseen.

Hallituksen esityksessä lain 10§:än sisäministeriön määräysvallan lisääminen esitetään kirjattavaksi seuraavasti:

”*Palosuojelurahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu sisäministeriölle. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä ja rahaston talouden hoitoa koskevia yleisiä määräyksiä*.”

ja

”Sisäministeriö hyväksyy rahaston tulostavoitteet rahaston hallituksen esityksestä.”

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteissa todetaan enteilevästi, että ”Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan sisäministeriö hyväksyy rahaston tulostavoitteet rahaston hallituksen esityksestä. Tulostavoitteet voisivat koskea esimerkiksi ***rahastosta myönnettävien avustusten kohdentamista***, toiminnan tehostamista, henkilöstöresursseja, osaamisen kehittämistä sekä hallintomenojen suhteellista osuutta.”

Nykyisen palosuojelurahastolain 10§:n henki on hyvä. FA ei pidä hyvänä sen muuttamista vaan esittää sen säilyttämistä muodossa:

”Palosuojelurahasto on sisäasiainministeriön hoidossa ja valvonnassa. Sisäasiainministeriön tehtävänä on erityisesti valvoa rahaston taloutta ja toimintaa sekä hoitaa rahaston kirjanpito. Sisäasiainministeriöllä on oikeus saada rahastolta kaikki tarvittavat tiedot ja selvitykset.”

Vakuutuksenottajilta kerättävä palosuojelumaksu tulee käyttää tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan edistämiseen

Palosuojelumaksun maksavat palovakuutuksia ottavat yritykset ja kotitaloudet. Palosuojelumaksujen tulee lain mukaan tulla käytetyksi tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan kehittämiseen.

Rahaston vuosittaisella nykyisin noin yhdellätoista miljoonalla eurolla avustetaan kohdistetusti nimenomaisesti tähän liittyvää toimintaa esimerkiksi pelastusalan järjestöissä. Samoin avustettavien hankkeiden tulee olla lain hengen mukaisia.

Rahasto on pyrkinyt kohdistamaan avustuksensa sinne missä avustuksen vaikuttavuus on suurinta. Rahaston sihteeristö on myös seurannut avustusten käyttöä.

FA edellyttää palosuojelumaksuina kerättävän rahan tulevan jatkossakin käytetyksi tuloksellisesti tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan kehittämiseen, eikä esimerkiksi valtiohallinnon hankkeisiin.

Palosuojelumaksun määräytymistä tietyillä kohteilla tulee selkeyttää

Aika-ajoin ilmenee epäselvyyttä aluksiin liittyvästä palosuojelumaksusta. Epäselvyyttä on tuleeko sitä maksaa ollenkaan, vaiko tietyissä kohteissa. Tähän tarvitaan selkeytystä palosuojelurahastolakia uudistaessa.

Palosuojelurahastolain 1§ ilmaisee asian seuraavasti:

”*Tulipalojen ehkäisyn ja pelastustoiminnan edistämiseksi on Suomessa olevasta palovakuutetusta kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta vuosittain suoritettava palosuojelumaksu.”*

Palosuojelurahastolaki 3§ ilmaisee asian seuraavasti:

”*Palosuojelumaksua ei peritä auto-, kuljetus- tai eläinvakuutuksena myönnetystä vakuutuksesta palovaaran varalta.”*

Esimerkiksi kauppa-alukset eivät fyysisesti sijaitse Suomessa eli eivät näin ollen ole Suomessa olevaa irtainta omaisuutta. Kauppa-alukset ovat pääsääntöisesti kansainvälisessä liikenteessä, jolloin niiden rajaaminen pois lain soveltamisalasta on perusteltua. Tilannetta voisi ehkä verrata vakuutusmaksuveroon, jossa on hyväksytty ns. 50/50 sääntö pohdittaessa sitä, onko vakuutusmaksuvero perittävä vai ei kansainvälisessä liikenteessä olevilta Suomen lipun alla seilaavilta aluksilta.

FA esittää palosuojelumaksun perimiseen liittyvän täsmennyksen kirjaamista siten, että tiedetään milloin niin vesi- kuin ilma-aluksien tulee maksaa palosuojelumaksua. Pääosin kansainvälisessä käytössä olevilta aluksilta tätä ei tule periä.

Finanssiala ry

Lea Mäntyniemi